

?Quin canvi?

El llibre "La revolució cívica", a cura de Francesc Foguet, Cossetània edicions 2008, recull els articles que l'eminent crític literari Domènec Guansé va publicar al diari "La Publicitat" del 12 de març de 1937 al 15 de gener de 1939, amb els quals va teixir una crònica del dia a dia de Barcelona i el país durant gairebé tot el considerat període de guerra. Mirada atenta a tots els aspectes de la vida civil, crida l'atenció la seva lucidesa i gosadia davant de determinades coses. Així, quan pel març del 37, comentant certs comportaments dels qui s'havien fet els amos del carrer, demana a «alguns dels que ens guien» que «es facin càrrec que la guerra i la revolució no es fan, precisament, per canviar uns burgesos per uns altres».

Es diria un precedent del famós «canviar-ho tot perquè tot segueixi igual» d'"El Guepard", o també d'una continuïtat amb l'exemple episòdic de Flaubert a "L'educació sentimental". En tot cas subratllem-ne la constància escrita per gent de diverses èpoques, sensibilitats i països. Si n'he parlat avui és per l'evidència cada dia més flagrant d'això. Em refereixo sobretot al carnaval patètic de la vida social i política espanyola d'ençà que li ha caigut la carota del règim del 78, per mostrar la seva realitat de la manera més crua: el simple canvi de persones.

Però, tornant als límits que m'havia imposat, voldria esmentar un altre exemple molt proper en el temps a Domènec Guansé. Ja vell, experimentat i lúcid, en els "Nous poemes", publicats el 1938, un any abans de la seva mort, hi figura la quarteta titulada El gran dia i que diu així: «Visca la revolució i vinga canonades; / un captaire a cavall en fuetaja un a peu; / visca la revolució i canons altra vegada, / els captaires han intercanviat els llocs, però la fuetada segueix». (Traducció de Josep Maria Jaumà, inclosa en el llibre Irlanda indòmita, 150 poemes de W. B. Yeats, Edicions de 1984, 2015).